

संस्कृत-

मिल

काली

नववर्ष संस्कृत यात्रा

१८/२६३

श्रीवरदमूर्तयेनमः॥ अस्यश्रीनवग्रहमंत्रस्य॥ श्रीकृष्णकृषिः॥ नव
 ग्रहोदेवगा॥ अनुषुपूर्णदः॥ नवग्रहमंत्रपत्थनित्पारणेविनियोगः
 पद्मयुगेद्वापारारव्यवनवासेचपांडवाः॥ दरिद्रवेष्टिताः सर्वेषंत्रपां
 रालि संमुक्ताः॥ १॥ नवसर्वेषिकार्येवं परस्परं च बंधुभिः॥ दरिद्रहर
 णार्थायनित्यनिपरस्परं॥ २॥ भीमउगाच्॥ सोमवंशोमहाश्रेष्ठोप
 दुरजाप्रतापवान्॥ द्वैपदीक्षमहासत्यासर्वेहरित्यवेष्टिताः॥ ३॥
 प्रथमोधर्मराजानपदुःश्रेष्ठः प्रतापवान्॥ वहस्यनिसमोबुधा
 राजराजोमुधिष्ठिरः॥ ४॥ द्वितीयोममहेष्वमहाभीमपराक्रमः
 तत्त्वीयश्वधनुधरीसत्यप्रजोधनंजयः॥ ५॥ चतुर्थेनकुलोवंधुः
 शत्रियेष्वतिवीर्यवान्॥ पंतमः सहदेवश्वज्येनियज्ञानसित्थिमान्॥
 ६॥ पंचमिस्त्रसमायुक्ताद्वैपदीविदुर्बला॥ सर्वेहरिद्रितांप्राप्तः

रम
१३॥

(1A)

वुद्धिहीनाभ्यवस्थिताः ॥७॥ वलिदानं च धर्मश्च सर्वेष्यक्षावनेस्थिता
ः ॥ उपास्य कंकरिव्याप्तिवदतादुर्भगापहं ॥८॥ सर्वैरपि च किंकार्यमित
रुण्डं तु मे वदः ॥ अर्जन उवाच ॥ सत्यं वद सिभीमतं यत्प्राप्य मधुनाथ
यं ॥९॥ दरिद्रिं स्कम हाघोरं कथमस्मात्प्रमोक्षना ॥ लक्ष्मीविरहिते नाथी
किंकार्यमभिजीविनः ॥१०॥ शृणु धर्मपादं ग्राः सर्वेषामस्तु न विनिनः ॥
जीवितं कुशलायानं पन्धान्मसमाकुलं ॥११॥ नकुछउवाच ॥ निस्यमा
र्गेण च स्माकं लक्ष्मीप्राप्तिः कथं भवत् ॥ शृणु धर्ममहाराजउपायस्तु
विशर्यगां ॥१२॥ सहदेव उवाच ॥ यदेष्याचिनितं कार्यं तत्त्वे वर्तुभद्राय कं
विनिनीयः कल्पदेवः स चोपायं वहिष्पति ॥१३॥ द्वैष्य उवाच ॥ सा
धगां कल्पदेवो सो आकां नेनितं मया ॥ तस्य दर्शनमानेण हारिद्रिं
नोपजायते ॥१४॥ युधिष्ठिरउवाच ॥ साधूकं वांधवाः सर्वेदैवो स्मा

(2)

प्रहृत
॥२॥

कंजनार्दनः ॥ सचेत्कथृतिगत्कुर्यादेनाहं प्राप्नुयां सहरं ॥१५॥ शुभि
 स्थानेतथैकोत्तेधर्मराजो अवस्थितः ॥ ध्यानं धृत्याकृष्णदेवं प्रार्थय
 नुशुचिमानसः ॥१६॥ देवदेवजगन्नाथविश्वनीवननारक ॥ असमा
 कंजन्यनाशगमशीघ्रमागम्यलाविभो ॥१७॥ अकरमाद्वारकानाथो
 शानविस्मितमानसः ॥ रुक्मिणीप्राह भगवन्शृणुवाक्यं मम प्रिये ॥
 १८॥ एव नामेधर्मराजो मैसमरणं कुरुते धुना ॥ तस्मान्मयाद्यगंतव्यं शी
 घ्रमेव सहनिष्ठितः ॥१९॥ विहांचिन्तयं लवहृणाहगत्यपक्षिरा
 द्य ॥ तस्य पृष्ठेसमारुद्यनहृणात्मयो वने ॥२०॥ मन्त्रेनेपांडवाभासं
 स्लोकशीघ्रं समाप्ययो ॥ पंचेव पांडवस्लोक्य प्रणेमुसंजनार्दन ॥२१॥ पं
 च वं धुसमायुक्ते पांडवो थयुधिष्ठिरः ॥ स्वेहेन नेत्रसद्ग्रावमलक्ष्मन्
 स्तुपादयोः ॥२२॥ पापेहं पापकर्महं दापात्मापाप संभवः ॥ त्रादिमां

राम
॥२॥

(2A)

मां पुं उरी काक्ष शरणा गगन वसल ॥२३॥ प्रीति भवेन गारा हारा लिलि
ग नुगो रथा न् ॥ महामहायते अवार्णी द्वोपदी मालि लिंग्यच ॥२४॥ आ
स नं कल्पितं त स्मे कल्प देवाय चार्दि षे ॥ पंचबंधु समायुक्तः पूज
या मास पाहनं ॥२५॥ नीर्थं च बंदितं सर्वे अविनिता घविना शरनं ॥ अ
थ या पूजितं स्मे स्तु प्रोवाच च च नं शर्म ॥२६॥ श्री काल उवाच ॥ पं
चबंधु समायुक्ते द्वोपद्या सहित स्वयं ॥ वत्तमानः कान ने षुकि ने क्षे
मा स्ति संप्रगं ॥२७॥ पुष्पिष्ठि रुचाच ॥ येक द्वाम संजाना संप्र
तं वनवासिनः ॥ ते सर्वे विलय याता भवतो दृशनि नेहि ॥२८॥ आप
हा म पहं ता स्य महे मारु शं कथं ॥ धे मत्वा त्वं पदा देव वर्तने मम
सर्वदा ॥२९॥ परं हारि इतां प्राप्तावनवासेन वेत्सि किं ॥ के नो पायेन
हारि द्युनस्य अगद्य प्रभो ॥३०॥ उपायं कथय स्वाशुत दर्थं निति गाम

(३)

ग्रह-न

॥ ३ ॥

या ॥ दानं ग्रथ ब्रतं श्वेषं स्तो त्रमं न जपो थवा ॥ ३३ ॥ श्रीकृष्ण उवाच ॥ वन
 वासे महाकृष्ण दारिं पनि तं तद् ॥ तस्मा हृष्टिं द्वारा युपायं कथया
 म्यहं ॥ ३४ ॥ मुधि छिरु उवाच ॥ को मंत्रः किं च तथा नं किं जाप्यं च स्तुति
 ग्रहं ॥ लक्ष्मी प्रिया स्तो चकासि लिख स्तुत्सर्वकथय प्रभो ॥ ३५ ॥ श्रीकृष्ण
 उवाच ॥ कृते पश्च पुराणे वै महादेव मुररा छ्रुतं ॥ उमया परिष्ठुं च
 ग्रहं न भवि स्तारं ॥ ३६ ॥ एव द्वारुल महागुत्य पर्वते न निरुपितं ॥ ३७ ॥
 लुषुष्म महाभाग्यथावकथया मिते ॥ ३८ ॥ पुराकृत युगस्या होके
 लासे तु महेश्वरः ॥ सिंहासनोपविष्टुलगणे शस्त्रं द्वसंसुतं ॥ ३९ ॥
 विष्णुस्तुहृष्टिणे भागे वास भागे प्रजापतिः ॥ संमुरवा स्त्वरा पीरा:
 एष तस्त्रिलास्त्रराः ॥ ३१ ॥ रंभाचनिकटे तन्जातु देशो च पार्व
 ती ॥ नारदस्त्रं वरश्वापि गंधवश्चित्त सरसनवी ॥ ३८ ॥ उर्वशीसर्व

राम
॥ ३ ॥

(3A)

येगिन्येदेवं धर्मकन्तकाः॥ गीतं नृत्यं च विविधं श्रुत्वा तुष्टो महेश्वरः
॥४६॥ एतस्मि न ते रवेव प्रसं नवदनस्मितं॥ संदृष्ट्वा पार्वती देवी प्र
लयरमेश्वरं॥४७॥ पार्वत्य वा च॥ देव च इति मणेशं भोसर्वज्ञः शशिशो
रवरः॥ त्वत्प्रसादाद्यतं सर्वं सर्वशस्त्रगम्भादिकं॥४८॥ नागकोतुक
हेलां च देहिकामुष्मिकाप्रदा॥ इदानी ओतुमि लाभ्यमेमनस्वित
ते॥४९॥ तमेकथयद्येशभक्तानुग्रहकारक॥ विनायज्ञजपादीनि
विनाचरमं न साधनं॥५०॥ मुरश्चर्यविनारेव विनादानमनेकधा
शक्तयश्च तपश्चयं विनारें द्वियनिग्रहं॥५१॥ स स्य संग्रहमानेण
जापते मनसे प्रितं॥ कलोकर्म परिभ्रष्टं सत्साचारविवर्जितं॥५२॥
सर्वेष्वितफलं सयोपनधान्यसमाकुलं॥ न चोराग्निभयं तस्य शत्रु
योमिन्नां गताः॥५३॥ राजनेव शमायां निविग्नादो विजयो भवेत्॥

(4)

ग्रहन
॥४॥

इलाहीन्यपिकार्मणि साध्या साध्या निसर्वशः ॥४७॥ लभते त्वमि
 तं येन तत्सर्वं कुपयावद् । इनित हृतं श्रवता प्रस्तुवान्महेश्वरं ॥४८॥
 श्रुतुपार्वतीयलेन यमांत्वं परिपूर्णसि । विजापुष्पद्वतेनैव येन सर्वं
 मवाप्यने ॥४९॥ उपास्य ज्ञायते सिस्ति चैराप्यज्ञान साधनं । ततो मंनं
 जं पेनैव लभते मन से द्विर्गतं ॥५०॥ संपदाम रिव लानं दुसार भूतं च
 तुष्टयं । वर्तने यस्य गहेषित स्पश्चीः सर्वतो मुखी ॥५१॥ सत्यं संतं
 विजानीहि सारात्सार मंयो दिवां लभते स्युगे देशितथा कलियु
 गेषिवा ॥५२॥ प्राप्य ते येन सकलं संप्रहान् मन से शिगं । निधो सं
 स्पर्शना देव लोहं भवति कांचनं ॥५३॥ तादृशं यं बमेत्तु सर्वकाम
 कलप्रदं । मुखेनैकेन रुद्राक्षो यस्य गहेष्व वस्थितः ॥५४॥ तस्य हरि
 द्यनाशस्यान ज्ञानैनैव लभते ॥ चतुर्भुवना विष्णुमृत्तिः शालग्रामेभ

राम
॥५॥

(4A)

वस्थिता ॥५५॥ तस्य गोहे समाकृति धनं धान्य समाहितः ॥ निसं रामां
 किं ताय स्पूमुद्रिका गृहसंस्थिता ॥५६॥ तद्वृहे सर्वसंपत्तिः रवद्वारि
 इव जिता ॥ एते बुच पदार्थे पुये कं पस्य गृहे क्वचित् ॥५७॥ लभते पूर्व
 पुण्यं सत्यं सत्यं वराननेन ॥ गम्य ध्येय ग्रहं पंचं तु महाश्रेष्ठ महाद्वृन् ॥५८॥
 एतदेव महासारं अलोकेय स चराचरं महावश्यं महाकीर्तिराजा भवति
 भूतले ॥५९॥ सर्वसिद्धिः करेत स्य मनसाय द्युदिति ॥ नास्ति नेन समं
 वरकं कल्पकोषिश्च नेत्रघि ॥६०॥ सत्यं सत्यं पुनः सत्यं शृणु त्वं देविपार्व
 ती ॥ श्री है श्युवाच ॥ यं ज्ञात्यासंस्य वस्तारं ज्ञानहस्य जगत्यते ॥६१॥ यनुम
 हस्य शेषे नय यहं तव छुभा ॥६२॥ श्वरउवाच ॥ ऊर्ध्वरे रवादशा प्रोक्ता स्ति
 र्यं ग्रे रवा सत्यादश ॥६३॥ बंद्रमावत किष्टे पुग्रहं पंचलं रवे हृष्णः ॥ पूर्वपश्चि
 नवेभञ्च वेधञ्चो न रहस्ति णे ॥६४॥ आगमे वायु दिवे धरे ईर्मे कर्तव्ये

(5)

ग्रह-ब्र
॥५॥

स्थाना॥ चतुःकोणेषु चैते चुनर खेदो न च दश्यते॥ ६४॥ पं नमध्ये ग्रहो राजापरि
 वेषेव सम्भवः॥ गणनानवकोषे चुनत्वा रिंशति पंचना॥ ६५॥ एवं नेव सुको
 चेषु गणनाय अकुञ्जित्॥ एवं संशोध्य कर्तव्यं यं चराज मिमांसिये॥ ६६॥
 लेखनीयः प्रथले न चैत्राषाट निवर्जितः॥ अन्ये चुशेषमासे चुलिरिवतं शु
 भदं भवेत्॥ ६७॥ मूलार्केशापि चुष्यार्केह स्तार्केशालिरवेदुधः॥ सुमुहूर्ते शु
 भदिने चं इतारावलान्तिरो॥ ६८॥ पूर्वाह्नि काणेष्विलिरवेदेकनितः सुवुष्धि
 मान्॥ एकांते च मुविस्थानभुवि भृत्वा समाहितः॥ ६९॥ आलसे नोच्चेरवा
 सुहिंगुले न थवातथा॥ ले रम्यागंधाष्टकं गंकाले रवनी चं पक्ष स्मन्॥ ७०॥
 गंधाष्टकं च विज्ञेयं चं दनं रक्तं चं दनं कृत्वा केशारं चैव कस्तूरी रोचनं तथा
 ॥ ७१॥ आगरुं देवदारुं च गंधाष्टकं मुहात्तरो॥ भूर्जत्स्वर्णेतथा रोच्यं च
 राजमिमांसिये॥ ७२॥ प्राणानं स्थापनं कृत्वा आगमो च विभाननतः॥ ७३॥

राम
॥५॥

(5A)

थेनमानुकामासंभूतश्चिप्रपूर्वकं ॥७३॥ जपोवेदिकमंत्रैश्वस्त्रश
 स्वेत्केर्विधानतः ॥ अयुतं वासहस्तं वाप्रत्येकं च एष कृष्टक ॥७४॥ यं न
 प्रारंभकाले च विघ्नराजं प्रपूजयेत् ॥ निर्विद्धिं कुरुदेवे शप्रार्थयै च पुनः पु
 नः ॥७५॥ विधिमेवं पुराकृत्याप्यश्चात्मो मं समाने रेत् ॥ प्राइः मुखोद्दृ
 मुखे वा पितृपविश्या स न भुमे ॥७६॥ स्त्रिवाचनपूर्वनियत्यं त्रं समा
 रभेत् ॥ वाजसन्यवशाखोक्तुलशरात् प्रतिष्ठितं ॥७७॥ कुंभोग्रेवै णवं
 शानं रक्तवस्त्रेण शोभितं ॥ कुमाणुद्देहं हस्तिनस्थाप्य यं न तुतन्न च
 ॥७८॥ विषेऽशोषयत्वारेः संपूर्णद्वात्मास्तेत्तरं रतं ॥ प्रत्येकं प्रतिमंत्रेण
 हयं तत्रैतिलादतः ॥७९॥ कोष्ठो मे प्रतिरवगं पूर्थकद्वाणि होमयेत्
 तिलामाषाशाढयक्षगोधूमाश्चयवास्तथा ॥८०॥ चणकायावत्ताजा
 श्वप्रियं गमुद्दकास्तथा ॥ एवं द्वात्माप्रहाणां वै द्वं द्वे यथोचितं ॥८१॥

(6)

ग्रह भ

(६)

यं व्रं कुमारी सूत्रेण वेष्टये नवतंतुभिः ॥ वा हो वा पिगले चापि उग्रां
 गेथ वाहयेत् ॥ अ॒ नित्यं पूजा प्रकर्त्यागं धार्यः स्फुम गोहरैः ॥ ग्रह
 यं च मिति श्रोतुं स्मित्पः साध्येन साधकः ॥ अ॒ इति ग्रह यं च विधिः
 समाप्तः ॥ ४ ॥ श्रीराम चंद्रार्पणमस्तु ॥ श्रीराम समर्थ ॥ ५ ॥
 अथ ग्रकारां तरेणो अन्ते ॥ यम उलुप्य यथा वर्ण्यं च राजं च छेरवयेत्
 पूजयेद्धमात्यादि नाम लक्ष्मीः फल ईले गत्प्राप्तो होम इम्बे श्व पूर्वो
 रेणः प्रत्येकं प्रतिमं चित् ॥ अ॒ अष्टावश्चत्तुर्वाचलिं पूर्णाङ्कं वित्था
 ॥ रक्तः कृष्ण गथा पीतं शुष्कं च लक्ष्मी कोशिकं ॥ हारि इच्छै च मां जिष्ठ
 को स्फुं भन्तकं मेणा हि ॥ ३ ॥ अला भेरकं वस्तु ग्रह प्रीत्ये प्रदापयेत् ॥ राम
 स्फुर्णराजतं ताम्रं कां स्पं लोहं च मृग्यं ॥ ४ ॥ द्युम्बानं द्विजातीनो
 मज्जगो महिषी वृष्टं ॥ अश्वेनि वाहनं द्युम्बाने मरो वं समापयेत् ॥ ५

राम
(६)

(6A)

तत्रकार्यसयेत्कलं कुमार्यस्तंतु उज्जना ॥ सूर्यदं वेद्ये द्यं नं पृ
 जये च प्रयत्नतः ॥ ६ ॥ अथ प्रयोगं वस्यामिह वनात्कार्यसित्थि दं ॥
 संपूज्यविधिवद्यं नं प्रार्थये अन्तसे पितृं ॥ ७ ॥ तत्र होमं प्रकुर्वति ग्रन्थ
 भेदे श्वर्पांडव ॥ हरिद्रासंभवे इग्नलवणे वंधमोने ॥ ८ ॥ उच्चारणे
 सर्वपाश्वविद्वेषेकाकपुस्तके ॥ उत्तुकादितथापाने श्वर्पं भिल्ला
 तके: सह ॥ ९ ॥ मारणेचरनथाह्यस्याहिजंकनकस्यन् ॥ वटस्यक
 टुकीयानिवालारव्यं सर्वष्टे ॥ सह ॥ १० ॥ निलाङ्गे: शांतिके कुर्यादि
 तः सिध्यं तिनान्यभा ॥ पंयवितयने कामं तंतं प्राप्नोनि निश्चितं
 ॥ ११ ॥ अथनवग्रह्यं नोत्पारकमः ॥ शनि स्तमः केतुभृगशशी
 च सोम्यस्तमोहकुस्त्रोगुरश्व ॥ भृगुः शशीत्तेऽदिनपः कुजश्व
 जीवार्कमूरुश्वतमः शिरवंडी ॥ १२ ॥ रविर्धराजः सूर्यजितोर्कजो

(7)

ग्रह-न
१७॥

राङः शिरवंडीकविसोमसोमजाः ॥ ततः शिरवंडीशनिराङ्गसोमजः
 कविः सुधांशुर्गुरुसूर्यभूमिजाः ॥ २ ॥ ज्ञोभागविजाः सुरपूजिनोर
 विभेमः शिरवंडीदिनग्राथजस्तमः ॥ ईज्ञोविवस्वान् कुजकेतुभानु
 जास्तमः शशीजोभृगुनंदनः ॥ ३ ॥ राङः शिरवंडीशनिसोम
 सोमजाहैत्यं द्वं बीकुरुते अयभास्करः ॥ ४ ॥ शशीशशीजोभृगुजः कु
 जायुरः प्रभाकरोराङ्गशिरवंडीभानुजाः ॥ ५ ॥ कुजोयुरुभास्करराङ्ग
 केतवः शनैश्चरेत्तद्विधुनंदनः कविः ॥ वेधेन हीनं खलुनिष्ठिर्घटनः
 स्पाल्कोणतश्चोल्करस्यं नक ॥ ६ ॥ ईनिरवियं जाः कुजज्ञीयाः
 शशीभास्करात्मजोशशीभृगुजस्तमपोदिनकरः ॥ विधुः शनिः
 केतुभृगुस्तमोरविभेमश्चसोम्यः सुरराजपूजिनः ॥ ७ ॥ कविस्त
 मेभानुकुजोबुधेगुरुनिशिकरः सूर्यस्तः शिरवंडिनः गुरुर्मही

राम
१७॥

(7A)

जेबुधकेतुधिष्ठपाः शनेश्वरोभास्करभागविनेतमः ॥३॥ शिरवीक
 लावानुरविजोक्तभागविस्तमेंद्रपूज्योकुस्ततेंडुसंभवै ॥ दिवाकरः
 शुक्रतेनोगिरांपतिः कुजोबुधः केतुविभृशनेश्वरः ॥४॥ सोम्येषु
 रभृतनयः शनेश्वरोशिरवीकलावास्तमसूर्यभागवाः ॥ मंहः शि
 रवीसोमतमेंदिवामणिः कर्णवृधोदेवस्कपूजिनः कुजः ॥५॥ तमो
 रविर्भार्गवः सोमजोगुरुर्धरास्तामेंद्रशिरवंडिजोशशी ॥ वेदेनही
 नं रद्धुतीर्थगृथ्यतः स्यात्कौण्ठोपनभृगोर्हियं भकं ॥६॥ इति भृ
 यं जं ॥ तमकेतुहिवामणिमंहकुजागुरसोमकलानिधिजाभृगुजः
 शनिभृस्करगीव्यनिन्द्रबुधाः कविराङ्कशिरवंडिसहस्रकराः ॥
 ७॥ शरशिरसोमनशुक्रतमाश्वशिरवीरविभातुजभृमिजवकपतय
 ॥८॥ इनराङ्कशिरवंडिजगीव्यनयः शनिभृस्करभागवसोमबुधाः ॥९॥

(8)

ग्रह-व्र
॥८॥

गुरुमंदकुजाः कविचंद्रबुधाघणि रश्मितमोशिरिविनां गणयः ॥१३॥
 नावशशीशरशिजश्वरविस्तमः केतुस्त्रेष्यशनिश्चिनिजाः ॥४॥
 शिरिवभास्करराहुभरातुरजागुरुमंदविदः कविराहुहिजराहु ॥
 कुजगीष्वतिमंदबुधाश्वरकविजलिजातशिरवीकराविधुभुक्तु
 शकवीडुशिरवीष्टकराश्वतमस्तितिनंदनवाक्यपविभास्करजाः ॥
 विधुयंवमिहंविमलंदिगुणेणगरिजापतिजाकथितंचपुरा ॥५॥
 इति चंद्रपञ्चांशशिरिवभास्त्रुकलाविधुराहुविदः कविभृस्तनगीष्व
 निसूर्यस्तनाः ॥ तमविहुगुजावानजाश्वगुरुः शनिकेतुहिवाकर
 शीतकराः ॥६॥ कुजजीवदिवामणिजाश्वशिरविस्तेष्वरवगारि
 विदः कविराहु ॥ शशिकेतुहिवाकरकाष्टतमाः शशिजोक्तजभृ
 मिनवाक्यतमः ॥७॥ अभ्युराहुबुधाः शनिभृतनमेष्वसुरप्रजितसो

राम
॥८॥

मशिरिवकराः॥ रविजारस्त्रेन्यकलानिधयः शिरिस्त्रूपीस्तिकाश्च
 तमः शशिजः॥ ३॥ इनश्वंदृशिरिव त्वसिताश्च तमः सुरपूजित
 भास्त्र रजावनिजाः॥ तु अकाम्यत्वे अदिवामणिजाः कुस्तुगा
 ककलानिधयश्वशिरिवी॥ ४॥ गुरुमंहकुजारविशिरिकरोशिरिव
 सेमजभागविस्तिं हि स्तुगा॥ परणीकृतपञ्चमिदं विमलं कथितं वि
 भुगाखलुश्लभृता॥ ५॥ इनिकुजयंजा॥ ६॥ जीवः काम्यः पंगुसोम्यो
 च केतुश्वंदौराङ्कुर्लोकचक्षुपराजः॥ ७॥ सेम्प्यः केतुश्वंदैमाराङ्करकः
 पृथ्वीस्त्रुजिवकाम्योशनिश्च॥ ८॥ राङ्कः सर्योभूस्त्रुतोजीवकाम्योमं
 हः सेम्प्यः केतुरलः कमेण॥ सेमोरिनिवोदेत्यमंत्रीकलावान् सेम्प्यः
 केतुभूस्त्रुतोराङ्करकः॥ ९॥ चंद्रः सेम्प्यः केतुरारस्त्रोकौ सेमोरिदेवा
 नं पुरोधाकविश्व॥ सेमोराङ्कः सूर्यमंदोस्त्रेन्यः काम्यश्वंदैश्वदैस्त्रु

तुश्चकेतुऽव्यक्ताव्यः सोरिजीवसंज्ञाकेतुश्चंद्रजाकम्भिरिजः सें
 हिकेयः। केतुश्चंद्रश्चंद्रजोभालुरारोराङ्कः काव्यः सूर्यजोवाक्यनि
 श्व॥४॥ सोर्योभोराङ्ककाव्योश्चनिश्चनीयः केतुश्चंद्रमाभूमिषु
 भः॥ प्रोक्तं यं ब्रं सें हिकेयरप्यनृतं वेधैरैतं शं भुग्नाभूते हतोः॥५॥ इति
 राङ्कयं त्रिं॥५॥ सोर्योजीवः शुक्रभूमोत्सुश्चभालुः पंगुः केतुरञ्जः
 अमेण॥ भोराङ्कः सूर्यमहोशरसीनचन्द्रः सोर्योवाक्यनिर्देश
 मंत्री॥६॥ सोरिः केतुश्चंद्रमाश्चंद्रजातोजीवः काव्योभूमिजोराङ्क
 रक्षः॥ शुक्रः सोर्योदेवपृज्याकभोराङ्कश्चंद्रः सूर्युनः शिरवं
 डी॥७॥ भालुभौमोराङ्करञ्जेश्च सोरिः केतुः काव्यश्चंद्रपुनः स्फे
 र्जः॥ अञ्जः पंगुः केतुकाव्योबुधेज्योमार्गितरोसिंहिकानंदन
 श्व॥८॥ ईन्यः काव्यः सोमसूलुस्तमोकैश्चोणीस्तुः केतुरवृज

राम
॥९॥

(9A)

अवपंगुः॥ राङ्कः सर्वारोशिरवीनं द्रमं दोहे वेशो ज्योभागवि अवं द्रुपुञ्चः॥
 ४॥ केतु अवं दः सर्वज्ञो न्योकविज्ञो राङ्कः सर्वमेहिनीनं हनञ्च॥ एतद्यं अं
 सर्वपुञ्चस्य नूनं वेधेहर्मिनं शूलिगार्वमुक्तं॥ ५॥ शनिशनियं अं॥ दीक्षि
 पं गुराङ्कु गुरवः सविता कु जै केतु सोमशशिज्ञाः कमशः॥ गुरुभानुभो
 मशिस्विनश्वविभुविधुनः कविस्तपनजस्तमपः॥ ६॥ शिरवि सोमवि
 ङ्गुजमं हनमा: स्तरपूज्यभास्करधरातनया:॥ तमभार्गवार्किर्कु जवाक्ष्य
 नपः सवितां बुजभूशिखिजलज्ञाः॥ ७॥ कुस्तो ज्यभास्करविद्यशि
 खीविधुराङ्कभागविद्यकरज्ञाः॥ ज्ञशिरं वीडुराङ्ककविसूर्यस्ताधर
 णीस्तनः स्तरगुरुः सविता॥ ८॥ शनिराङ्ककामतमनक्षिन्ज्ञाः स्तर
 पूज्यसोमविधुजाश्वशिरवी॥ तपनारणीष्वनिशशंकविदः शिरि
 पं गुराङ्ककविराजमणिः॥ ९॥ विधुविलिखीरविजस्तिहिस्तनः कवि

(10)

ग्रह-भ
॥१३०॥

भास्करावनिजवाक्यतयः ॥ खलुयं न मेतुद्दितं शिखिनः प्रभुणात् वे
 धरा हितं स लुणः ॥ ५ ॥ इति केतुयं न ॥ ७ ॥ विपुभोमविनिपतकाव्यतपाः सु
 रवं द्यभास्करस्तोवशिरवी ॥ उनकामराङ्गुरस्त्रैस्ता : शिखिसो
 ममंगलशाशांकस्ता : ॥ ८ ॥ एतु रमं ह केतु शिखिभूमिस्ता : शाशिजो
 रविर्भुग्नस्त्रैवतमः ॥ शाशिजेतुभूतनुजतिं हस्तारविकाव्यक्तेतु गु
 रस्त्रैस्ता : ॥ ९ ॥ तमभावुकाव्यशिलश्वगुरुः ॥ रानिसोमजांबुजधरात
 नुजाः ॥ शिखिजीवयं युशशिजाश्वशारीधरणीस्तनस्तमरवीभूगुजः
 ॥ १० ॥ कुजसोम्य च इकवयश्वतमः सवितारानिः शिखिगणश्वगुरुः ॥
 कविराङ्गुभावुरविजश्वशिरवीस्तरप्त्यभोमशिजाश्वशरवी ॥ ११ ॥ रानि
 केतुजीवकुजसोमस्ता : शाशिकाव्यराङ्गुतपनाः केमराः ॥ सुरपूजि
 तस्परवलुयं अस्ति द्विषुरांगकेनकथितं स्तगुणः ॥ ५ ॥ इति गुरुयं न ॥
 ॥ १२ ॥

राम

॥१३०॥

(10A)

भानुसोमरुजकेतुसरेज्याः सूर्यजः शशिसूतः कविराह्न ॥
केतुजीवशनि सोम्य भृगुजाराङ् भानुशशिभूमितनुजाः ॥१॥
सोम्य काव्यतम भानुशशंकाभूसूतः शिरिगुरुविजञ्च्य ॥ भो
म भानुशशिभानुतनूजाः केतुजीवनम सोम्य स्तिताञ्च्य ॥२॥ मंद
केतुगुरुराङ् बुधाञ्च काव्य भूसूतदिवाकरसोमाः ॥ राङ् सोम्य
भृगुमंगलसूर्याः सोमपंगुराशिरिगीव्यतयञ्च्य ॥३॥ सोममंग
ल दिवाकरजीवाः पंथकेतुकविराङ् बुधाञ्च्य ॥ जीवपंगुशिरिव
काव्यतमाञ्च सोम्य चंद्रधरणीसूतसूर्याः ॥४॥ शुक्रराङ् बुध
चंद्रमहीजाः सूर्यजीवशनि केत्वभिधानाः ॥ पंथमेतद्मलं हिमु
धस्य वेधहीनमुहितं शशिभूम्धाः ॥५॥ इति बुधयं च ॥ युद्धानि
नवग्रहयं नप्रकारः ॥ अथ पंचाण्ठस्थाननिर्णयः ॥ मध्ये पंचं

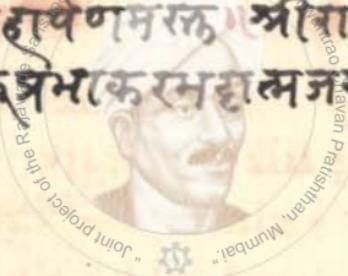
(11)

नयन् भ भारकरस्योक्तमस्मात्पूर्वेशुक्रस्याग्निकोणे विधोस्याद् ॥ याम्पे
 ॥ ३३॥ भौमस्योक्तमायेश्वरहोनैर्हत्येस्यात्मश्चिमेस्युमूनोः ॥ ३३॥ केतो
 वयिग्रांहिशिरस्यादुदीच्यांजीवस्येशंवोधनस्यक्षमैष ॥ एवं स
 वैषंयुग्मोस्यात्मक्यं ब्रंयस्मिन्नरस्ताधितः सिध्यपस्युः ॥ ३४॥
 इति श्रीपद्मपुराणे रुद्रपामले उमा पहेऽवरसंवादोक्तं नवयह
 यं ब्रंसमासं ॥ ३५॥ श्रीमसीतारामचंद्रार्पणमस्तु ॥ ३५॥
 अथान्मस्तकारांतरं ॥ अब्दीपुरसगीर्दणं केकद्यारंभकाः ख
 गः ॥ द्विकरादिकेतत्तानिर्वेधासुः क्रमाद्मी ॥ ३६॥ आद्या
 लुचिशुचेरंगमनागस्ततः करः ॥ करहिजोगजाद्वाणावाणाद
 ग्निस्ततः शुचिः ॥ ३७॥ अधोधर्घमध्यवित्यादितीयेतद्वानशु
 चोमध्याधोधर्घक्रमग्निस्यान्त्क्षत्वाद्येतिपूर्वविद् ॥ ३८॥ तत्पा

राम
॥ ३९॥

(11A)

नृपं चाग्योः प्राण्वत्थष्टस्थांस्तर्यवित्कतान् ॥ अष्टमांकारम्
योः प्राण्वहितिरेत्कमशोबुधः ॥ ८ ॥ श्रीनिवार्यहयं नं ॥ ७ ॥
शके १७१८ धातनामसंवत्सरमाघशुक्ल ३ बुधे इदं पुस्तकं
समाप्तं ॥ श्रीनिवार्यहार्षणमस्तु ॥ श्रीरामः प्रीयतांनमम् ॥ ६ ॥
माझलकरोपनामकभ्रमकरमहात्मजरामक्षलेनलिखितं ॥

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००९ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com